

Forretningsudvalgets møde den 19. november 2007

Sag nr. 4

Emne: Afrapportering fra underudvalget for psykiatri og social -
Kvaliteten af information og inddragelse

1 bilag

NOTAT

Til: **Underudvalget for psykiatri og social**

Opgang Blok B
Telefon 48 20 50 00
Direkte 4820 5419
Web www.regionh.dk

Journal nr.: 200701825
Ref.: Hanne Susan Rasmussen

Dato: 7. november 2007

Samlet afrapportering af kvaliteten af information og inddragelse

Med udgangspunkt i de psykiatripolitiske hensigtserklæringer lægges der i Psykiatriplan 2007 vægt på information og kommunikation overfor brugere og pårørende i psykiatrien. I Psykiatriplanen fremhæves særligt tre områder for information og kommunikation:

- Inddragelse og løbende kontakt
- Bruger- og pårørendepolitik
- PsykInfo (Psykiatrisk Informationscenter)

Med dette udgangspunkt har udvalget haft en temadrøftelse om kvaliteten af bruger- og pårørendeindflydelse, information og oplysning på psykiatriområdet.

Inddragelse og løbende kontakt

Brugere og pårørende besidder en viden, som der kun er adgang til ved at indgå i dialog. Brugere og pårørende bør derfor inddrages i og bidrage til en stadig kvalitetsudvikling af psykiatrien. For en åben og udviklingsorienteret psykiatri er det derfor betydningsfuldt med en løbende kontakt med regionens bruger- og pårørendeforeninger.

Som led i at sikre samarbejdet og fremme dialogen mellem de mange parter på psykiatriområdet var der i de tidligere amter/H:S etableret forskellige fora for dialog på såvel politisk niveau som på embedsmandsniveau.

Det vil være hensigtsmæssigt også i Region Hovedstaden at etablere fora for dialog for at styrke samarbejdet, fremme dialogen og sikre gensidig information, orientering og erfaringsudveksling. For at favne alle psykiatriens interessenter kan der etableres fora på tre niveauer:

- Niveau 1: Politisk niveau (Politikere fra region og kommuner og brugere og pårørende)
- Niveau 2: Virksomhedsniveau (Region Hovedstadens Psykiatri og brugere og pårørende)
- Niveau 3: Lokalt niveau (Psykiatriske Centre og brugere og pårørende).

Direkte kontakt mellem politikere og brugere/pårørende og mellem region og kommuner kan understøtte udviklingen af en psykiatri, der hurtigt kan tilpasses nye behandlingsmuligheder, nye behov og nye forventninger til den psykiatriske indsats, herunder bruger- og pårørendetilfredshed.

Et samarbejdsforum på virksomhedsniveau kan understøtte kvalitetsudvikling af bruger/pårørende information og inddragelse, herunder patient og pårørendetilfredshed. De lokale samarbejdsfora kan have som hovedfokus dels at sikre de lokale samarbejdsrelationer dels at implementere overordnede fælles beslutninger på området.

I forbindelse med høring af psykiatriplanen kom bruger- og pårørendeforeningerne med en opfordring om at blive inddraget i og deltage i udviklingen af området, samt at der såvel på regionalt som lokalt plan blev etableret fora for dialog.

I forhold til inddragelse og løbende kontakt finder udvalget, at det er hensigtsmæssigt med fora for dialog på de tre nævnte niveauer.

Bruger- og pårørendepolitik

Tendensen inden for psykiatri går, lige som inden for andre specialer, i retning af mere brugerindflydelse. I en psykiatri, hvor mere behandling kommer til at foregå i ambulanseregion, vil netværk og pårørende i stigende grad blive medinddraget, hvilket stiller særlige krav til personalets kompetencer. I erkendelse heraf har regionsrådet, der prioriterer bruger- og pårørendeperspektivet højt, den 14. august 2007 vedtaget, at der skal udformes en bruger- og pårørendepolitik, som sætter fokus på inddragelse og definerer retningslinierne herfor. Hovedformålet er, gennem samarbejde med brugere og pårørende, at forbedre kvaliteten i regionens opgavevaretagelse.

Regionsrådet vedtog samtidig et forslag til tids- og procesplan for udarbejdelse af en bruger- og pårørendepolitik, samt en række overordnede principper, der skal danne udgangspunkt for administrationens videre arbejde.

Udvalget har drøftet principperne og vægter, at bruger- og pårørendepolitikken bliver konkret og virkelighedsnær, når den udmøntes i praksis, og at den forankres lokalt. Politiken bør tage højde for, at brugere og pårørende ikke altid har samme interesser, og at det er brugeren, der er i centrum. Udvalget finder det desuden vigtigt, at politikken også har fokus på børn og unge af psykisk syge forældre. Udvalget er opmærksom på, at bruger- og pårørende inddragelsen allerede på nuværende tidspunkt pågår på virksomhedsniveau og på lokalt niveau. Rammerne for denne inddragelse afventes defineret med den overordnede bruger- og pårørendepolitik.

PsykInfo (Psykiatrisk Informationscenter)

Med strukturreformen får kommunerne alle myndighedsopgaver og hele finansieringsansvaret for de sociale tilbud til psykisk syge. Det er vigtigt, at der sikres et tæt samarbejde med brugere og pårørende på alle niveauer og på tværs af sektorer for at sikre en sammenhængende indsats. I samarbejde med kommunerne og repræsentanter for brugere og pårørende søges etableret et PsykInfo.

I forbindelse med høring af Psykiatriplanen har regionen modtaget et forslag til oprettelse af PsykInfo Center i Region Hovedstaden fra Fællesrådet for bruger- og pårøren-

deforeningerne på området. Herudover har Psykiatrifonden fremsendt et forslag om etablering af Psykiatrisk InformationsCenter i Region Hovedstaden.

Formålet med et informationscenter er at udbrede kendskabet til psykiske lidelser. Centret kan eksempelvis tilbyde oplysning om sindslidelser, behandling, sociale forhold og aktivitetstilbud. Et PsykInfo center kan også indeholde et bibliotek med udlån og salg, en cafe, teamaftener, folkeoplysning, formidling af materiale, rådgivning og vejledning samt etablere undervisningstilbud til brugere, pårørende og brugerlærernetværk.

I de øvrige regioner er der etableret et eller flere centre. Centrene har forskellig organisatorisk tilknytning og placering, men har typisk været organiseret under psykiatrien og placeret på eller i tilknytning til psykiatriske hospitaler. Personalet i centrene varierer både med hensyn til faggrupper og normering. Normeringen afhænger af, hvor mange aktiviteter og opgaver centret er ansvarlig for. Flere af centrene samarbejder tæt med bruger- og pårørendeforeninger, nogle har til huse samme sted, inddrager frivillige, brugerlærere m.fl.

PsykInfo i Århus

PsykInfo er en selvstændig organisation på linie med øvrige afdelinger under psykiatrien i Region Midtjylland. PsykInfo er placeret på psykiatrisk hospital i Risskov og har åbent alle ugens dage. Hertil kommer tre filialer i byerne Horsens, Silkeborg og Randers, som holder åbent en dag om ugen. Der er fem ansatte (fuldtid) samt frivillige herunder mennesker i flexjob og studentermedhjælpere. De ydelser PsykInfo tilbyder, er:

- Bibliotek, som er offentligt for alle, med udbud af psykiatrilitteratur, dvd, musik m.v.
- Patientbibliotek, for hospitalets patienter, der udbyder skønlitteratur
- Pjecesamling
- Et mindre forlag, der sælger egne og andres (bl.a. Psykiatrifonden) udgivelser. Forlaget har indtægtsdækket virksomhed
- Temaaftner med forskellige emner om psykiske lidelser
- Nyhedsbrev, som udgives ca. en gang om måneden.

PsykInfo har ingen bestyrelse eller lignende, men samarbejder med DE9, som er et fællesråd for foreninger for pårørende til psykisk syge i Midtjylland. Region Midtjylland har stillet lokaler til rådighed for Fællesrådet, som fysisk er placeret under PsykInfo på Psykiatrisk Hospital, hvorfor der er daglige relationer. Desuden sidder formanden for DE9 i PsykInfo' biblioteksudvalg og lederen af PsykInfo sidder i DE9' repræsentantskab.

PsykInfo i Vejle

PsykInfo er en selvstændig organisation indenfor psykiatrien i Region Syddanmark med tæt samarbejde til Psykiatristaben og de øvrige institutioner i Region Syddanmark. PsykInfo er placeret centralt i bymidten i Vejle og har åbent onsdag, torsdag og fredag samt har daglig telefontid. Der er 11 ansatte (fuldtid og deltid) samt frivillige. De ydelser PsykInfo tilbyder, er:

- Arrangementer herunder temaaftner

- Rådgivning
- Gruppe- og undervisningstilbud til brugere og pårørende
- Netværkshuset, der er et lokale, som kan benyttes af foreningerne
- Brugerlærernetværk
- Bibliotek, der er åbent for alle
- Naturvejledning med tilbud om aktiviteter
- Indsats om kost og motion
- Indsats for børnefamilier i form af samtaler og gruppetilbud.

PsykInfo har en baggrundsgruppe, som har til opgave at være tænketank, dvs. en inspirations-, dialog- og erfaringsudvekslingsgruppe, samt skaffe ressourcer, skabe opmærksomhed og åbne døre, så budskaberne trænger længst muligt ud. Gruppen er sammensat af personer, der arbejder i og uden for psykiatrien, for at få så bred en samfundsmæssig repræsentation som mulig. Der er kunstnere, mediemennesker, skolefolk og folk fra erhvervslivet herunder Psykiatrifonden og naturligvis bruger- og pårørendeorganisationer. Baggrundsgruppen mødes ca. to gange om året.

PsykInfo og forebyggelse

Et PsykInfo center kan samtidig ses som et tiltag i forhold til forebyggelse og sundhedsfremme. Med kommunalreformen er der sket en ny opgavefordeling på forebyggelses- og sundhedsfremmeområdet. Det fremgår således af sundhedsloven, at ansvaret for den borgerrettede forebyggelse varetages af kommunerne, og at ansvaret for den patientrettede forebyggelse varetages af regionen. Kommunerne har endvidere sammen med regionen ansvaret for den patientrettede forebyggelse, der har til formål at hindre, at sygdom udvikler sig yderligere eller at udskyde komplikationer ved sygdom. Der forudsættes således et samarbejde mellem region og kommuner om den forebyggende og sundhedsfremmende indsats, hvis den har et bredt sigte.

Organisering

Der er forskellige måder at organisere PsykInfo på, og organiseringen kan eventuelt afspejle samarbejdet.

En model kunne være en organisering knyttet op på Region Hovedstadens Psykiatri med en styregruppe med repræsentation fra regionen og kommunerne og repræsentation fra bruger- og pårørendeforeningerne i regionen.

En anden model kunne være en organisering, hvor kommunerne og regionen ligeligt driver PsykInfo, og der etableres en følgegruppe med repræsentation fra bruger- og pårørendeforeningerne i regionen og andre relevante parter.

Fællesrådet for bruger- og pårørendeforeningerne forslår en model, hvor PsykInfo er en selvstændig enhed med en bestyrelse, med repræsentanter fra brugere og pårørende, politikere fra kommuner og region, repræsentanter fra hospitalspsykiatrien i regionen samt fra socialpsykiatrien og repræsentanter fra Psykiatrifonden.

Psykiatrifonden foreslår en model, hvor PsykInfo drives af Psykiatrifonden med en referencegruppe med repræsentation fra Psykiatriforeningernes Fællesråd, distrikt-, hospitals- og socialpsykiatrien, Københavns og Frederiksberg Kommuner samt Region Hovedstaden.

I relation til om kommunerne i regionen er interesseret i et samarbejde om PsykInfo har administrationen rettet henvendelse til sekretariatet for Kommunekontaktrådet i Hovedstaden (KKR). Kommunerne har opmærksomhed på området, og har som regionen fået henvendelser om PsykInfo fra bruger- og pårørendeforeninger.

PsykInfo og lovgivningen

Administrationen har efter ønske fra underudvalget undersøgt, om lovgivningen hjemler mulighed for, at regionen afholder udgifter til en informationsindsats vedrørende den regionale indsats på psykiatriområdet.

Efter regionslovens § 5 skal regionen varetage sundhedsvæsenets opgaver, herunder varetage opgaver, der ligger i naturlig tilknytning til regionens opgaver på sundhedsområdet. Information om sundhedsvæsenets opgaver og ydelser må efter administrationens opfattelse betragtes som en opgave, der ligger i naturlig tilknytning til opgaverne på sundhedsområdet. Regionens forpligtelser på sundhedsområdet fremgår nærmere af sundhedsloven. Efter loven skal regionen bl.a. opfylde behovet for let adgang til information om sundhedsvæsenets ydelser. Det må herefter antages, at regionen både kan og skal give borgerne information om regionens tilbud til psykiatriske patienter.

Efter sundhedsloven skal regionen med hver kommune indgå en sundhedsaftale, som bl.a. skal omhandle indsatsen over for mennesker med sindslidelser og indsatsen vedrørende forebyggelse og sundhedsfremme. Såfremt regionen vælger at engagere sig i etablering af et PsykInfo i samarbejde med kommunerne, vil et sådant samarbejde kunne etableres som en del af regionens sundhedsaftaler med de deltagende kommuner. Sagen skal i så fald forelægges for sundhedskoordinationsudvalget. Regionen har ikke hjemmel til at finansiere kommunal oplysningsvirksomhed, så en forudsætning for et sådant samarbejde vil være, at regionens finansieringsandel står i rimeligt forhold til den informationsindsats, der ydes om regionens tilbud m.v.

Psykiatrifonden, som er en privat forening, har meddelt, at fonden gerne påtager sig at drive et PsykInfo med offentlig finansiering. I det omfang regionen har hjemmel i loven til selv at drive informationsvirksomhed, kan regionen også betale andre for at gøre det. Regionen vil derfor – eventuelt i samarbejde med kommunerne – kunne indgå en aftale om at købe informationsindsatsen hos Psykiatrifonden. Det bemærkes herved, at hvis den påtænkte informationsvirksomhed koster mere end 1,5 mio. kr. på årsbasis, vil opgaven skulle udbydes efter EU's udbudsregler.

Et egentligt samarbejde med Psykiatrifonden om informationsindsatsen, herunder i form af et tilskud fra regionen til fondens informationsvirksomhed, vil for regionens vedkommende kræve Indenrigs- og Sundhedsministeriets godkendelse efter ministeriets bekendtgørelse om regionernes adgang til at indgå i samarbejder med private virksomheder.

Udvalgets drøftelse

Udvalget har drøftet etablering af PsykInfo, med fokus på organiseringen af PsykInfo i henholdsvis Århus og Vejle. Udvalget påpeger, at det er vigtigt, at kommunerne inddrages aktivt i oprettelsen af PsykInfo i regionen, samt at der samarbejdes med såvel PsykiatriFonden som bruger- og pårørendeorganisationer.

Udvalget knytter an til, at PsykInfo forankres i regionens planlægnings- og optageområder. Udvalget vægter, at PsykInfo afspejler sig lokalt. Med inspiration fra PsykInfo i henholdsvis Århus og Vejle har udvalget fremdraget, at relevante ydelser i PsykInfo blandt andet kunne være:

- Bibliotek, som er offentligt for alle
- Pjecesamling
- Temaaftener med forskellige emner om psykiske lidelser
- Nyhedsbrev, som udgives ca. en gang om måneden.
- Rådgivning
- Gruppe- og undervisningstilbud til brugere og pårørende herunder om kost, motion og bevægelse.